

БОРИС АПРИЛОВ

ГОСПОДАРЯТ НА ИНДИЙСКИЯ ОКЕАН

Географията на това заливче от Южното Черноморие не е много сложна – едно сурово място с твърди остри скали, повърхността им ситно разядена, по тях е изключено да тъпчеш бос, не става и за къпане, рядко ще се намери глупак да се потопи точно тук. Наоколо е само плитчини, но има някаква ивица, тя е известна само на Капитана. По нея той се прибира с лодката си от риболов, промъква се чак до брега, там го чака малък дървен кей. Когато лодката се прибира от риболов, собственикът ѝ може да види отдалеч своята дъсчена къщичка, а зад нея – горичката. Пред къщичката има навес, има пейки и маса, шава човек. Това е жена му, тя шета там, подрежда обяда или вечерята. Заливчето е защитено от някои ветрове, но при влошаване на времето лодката се изтегля на брега, така че с прилежна упоритост и твърдоглавие човек би могъл да живее тук, стига да е нашрек. Капитана не признава друг живот освен този, така е навикнал. Той е някогашният господар на Индийския океан, така го знаят хората от пристанищата, макар че всъщност е бил господар на всички океани, защото къде не е пътувал и водил корабите си, но сега е пенсионер, от десетина години се е примирил само с туй черно заливче от Черно море. А искат да му отнемат и него. Тук често се отбива техникът на съвета в съседното градче, известният пияница и рушветчия Мишо Чолаков. Мишо Чолаков настоява да се махне къщичката на Капитана, тя грози, така смята законът, по крайбрежието трябва да се метлосат всички подобни постройки. Капитана мълчи, досега не е промълвил дума с него, предоставя туй на жена си. Тя предава точно мислите му: няма да получиш нито лев, нито грам ракия, не се надявай на рушвет и стой далеч. На шейсет, с десет години по-млада от Капитана, у нея още се утаяват токовете на някогашната красавица, дори сега задържа погледа, предизвиква преценка, размисъл, събужда предположения, макар че е потънала в безпорядъка на вечното движение между огнището и мивката, лодката, мрежите, метлата, чиниите и селските магазини. Цялата дневна умора привечер се награждава, идва един час, малко след като е приготвила салатата. Тогава капитаншата поставя голямо блюдо на масата, покривката блести от белота, изправя бутилката, до нея двете чинийки и двете чашки, всичко за двама души, капитаншата сяда на стола и първото, което вижда, са двете вилици, вечните вилици от трийсет години насам, купени в арабско пристанище. Тя не може да не ги погледне, те я връщат за момент в миналото, това сякаш е необходимо. После капитаншата запалва цигара, запушва. Това е най-сладката цигара през денонощието. Почива си и пуши, кротко гледа към устата на заливчето. Първо ще чуе мотора, а после ще се появи лодката, сякаш я изстрелват скалите. Какво по-хубаво, кое може да се сравнява с това, какво повече могат да искат двама стари приятели от този час на очакване и завръщане. Преди да влезе в заливчето и види жена си, Капитана неминуемо си представя оня септемврийски следобед в Калкута, когато кметът на града бе поканил всички налични капитани от пристанището на прием в някаква резиденция с много зали и градини.. Хиляда ли се събраха? Май че хиляда капитани и всички накуп; и колко езици се вплетоха тогава в празненството, колко нещо се изпи, само мъже, единствена жена – съпругата на кмета, останалото мъже, мъже, мъже, докъдето ти види окото, касапница от съдби и преживелици, милиони бруто-регистър тонове, ветрове, плитчини, бурени, но всичко туй избледня пред единственото, най-великото: когато съпругата на кмета нарече българина „Господарят на Индийския океан”. Защо? По какви причини? Не е важно, никой не може да разгадае съображенията, поради които една дама може да каже нещо, важното е, че му лепнаха това прозвище и той не се обиди по лесно обясними причини. Първата му брачна нощ

и този прием в Индия – няма по-големи събития в живота му, а битието на Капитана гъмжи от преживелици... Той се вслушва в двигателя, така разбира, че всичко е наред, сърцето на машината работи спокойно, в него има поне още пет години живот, чак тогава ще може да мисли за ремонт. Така си е, откакто се е поселил тук, не е ставало нужда да сменя нито лодката, нито мотора, нито мрежите, нито жената, всичко му служи прилично, а и той самият е прилежен, два пъти дневно излиза за риба и два пъти се прибира редовно, как не му хрумна поне веднъж да се отбие в казиното или в къмпинга. Нещо остаряваме, признава си Капитана, май че нещо ни тегли все към дома, към еднообразието – всеки ден едно и също, питието и то едно и също, а всъщност не е безинтересно, хубаво е; ставаш от леглото и изведнъж виждаш, че е добре: слънцето го няма, наоколо е хармонично меко, тихо, заковано за вечността, но дълбоко в същността си е раздвижено, зад морето клокочат лъчите, много скоро ще се разпукат като цвят и ще те обсипят с перли, както си сам сред водата, ама съвсем сам. Западният ветрец духа нежно, повърхността на морето тръпне – кожа на жребче, това е от вечната му младост, от вечността. След малко всичко порозовява, тук-там се показва топъл гръб на делфин. И делфинът е вечен, и розовият цвят на изгрева, и гларусът, който, ако го питаш, едва ли ще съумее да каже защо седи във водата и мълчи, какво му е необходимо, като го гледаш – нищо не му е нужно и разбираш – стои за украшение, забодено върху гърдите на морето, като брошка. И това си има значението, заключава Капитана, и то е важно. Както е много важно да види отдалеч ръцете ѝ. Когато се прибира, той най-напред вижда ръцете ѝ, понякога те още работят с ножа, режат, но повечето пъти са полегнали върху масата и чакат, а между пръстите на едната ръка дими цигарата. Няма по-хубава жена, няма по-кокетна къщичка, не съществува по-уютна верандичка и туй май че бие по сила всичките му плавания закуп и всичките му приключения. Ако сега ми кажат – какво искаш: отново в Калкута, или да останеш в залива, веднага ще предпочете залива, но върни ме, боже, поне пет години назад, само пет ти прося с най-голямата искреност, каквато може да си представи човек. Как не съм се сетил по-рано да се вкопча на младини в залива, че да не мръдна до края на живота си. Така мисли Капитана сега, на седемдесет, когато се прибира от мизерното си плаване, понесъл няколко килограма попчета към тигана. На брега, върху продънената прогнила лодка, е седнал Мишо Чолаков, лицето му се чернее отдалеч, до Мишо Чолаков е седнал друг човек, сигурно придружител, пратеникът на общината никога не идва сам. Моторът пърха равномерно и сладко. Капитана и Мишо Чолаков се наблюдават, шумът на двигателя не им пречи да си проведат разговора.

– Отново ли си дошъл – намръщва се Капитана.

– Тоя път ти нося голяма новина – казва техникът, – предупреждавам те, че утре пристигам с булдозера. Казах го и на жена ти, но тя държи точно туй нещо да го заявя и на тебе. С мен е булдозеристът, да види ще може ли да събори бараката. Оказа се, че може.

– Ти си мръсник и рушветчия.

– Изпълнявам заповед. По крайбрежието не бива да има незаконни постройки, ти нямаш разрешение, сто пъти сме ти го казвали, а ти сто пъти си заявявал на кмета, че бараката ти не грози, а краси. Трябва да събориш и кея. Идват курортисти, идват чужденци, крайбрежието трябва да бъде красиво.

– Понеже не ти дадох сто лева, мръсничко.

– Това е, капитане, утре пристигаме.

– Добре, но почакай да изляза.

– Не, бързам.

– Почакай, моля те.

- Стар си и не можеш да ме биеш.
- Няма да те бия, ще те убия.
- Е, това не искам да става и си отивам, защото си луд петел. Жена ти ме помоли да си тръгна, преди да слезеш на брега.
- Почакай, моля те, искам само да те убия, нищо повече, сега ще те стисна за гърлото, моля те, направи ми това удоволствие.

Мишо Чолаков се изправя, изправя се и придружителят. Той е нисък силен мъжага, погледът му е объркан, а когато тръгва след техника, леко се извърща, едва забележимо махва с ръце, извинява се за нещо. Лодката целува кейчето. Капитана се хваща за него, скача, привързва се. Преди да прекрачи във верандичката, застава до колата си, гледа я, мисли, дори отваря вратата ѝ, дори сяда, но преди да запали, се отказва – струва му се безсмислено, уничително му е да отива сега до общината, все едно че тръгва против разбиранията си, да моли за отсрочка, макар че понякога е мислил и за това, да се яви най-после пред тези тайнствени хора и да им каже, че това мизерно кътче от морето не струва нищо пред стоте милиона лева, които са били в ръцете му и които са оцелявали само поради него, освен това може да им подметне, че си имат работа не с друго, а с Господаря на Индийския океан. Капитана слиза от колата, вече му предстои най-тежкото – да застане пред жена си. Бутилката стърчи самотна върху масата, няма ги двете бели ръце. Той не влиза вътре, сяда на стола, напълва чашите и поглежда към хоризонта. Морето е гладко, морето е глухо, то тежи страшно, просто тегне с хубавата си ясно очертана линия, с черните назъбени скали в заливчето, с кейчето и привързаната към него като кученце лодка. Майчицата му мръсна, от всичко ми остана само туй и пак ми го вземат, сякаш не могат да почакаат още някоя година, докато хвърля топа. Ти няма да хвърлиш скоро топа, появява се жена му, ти си здрав и ще живееш още и моля те, да не правим трагедия, знаехме си, че ще ни бутнат, какво искаме, поживяхме си добре, ще се приберем в Бургас, там си имаме всичко, ще се радваме на внуците. Така ще стане, съгласява се Капитана, той не иска да тревожи добрата си съпруга, но все пак ме е яд, притежавал съм всички морета, а сега не мога да имам едно петънце от тях. Пият и се вслушват в щурците, свечерява се, от селото долита магнетофонен запис, там на някого му е весело, той няма нищо общо с преживяванията на пенсионерите. Какво да си говорят, могат само да пият, макар че и пиенето не върви, нищо не им се услажда, нито искат да пуснат радио, не палят лампи, могат да седят и да мълчат. Само сто лева, проговаря изведнъж Капитана, само да не бях толкоз твърдоглав, сто лева щяха да оправят работата, но не мога, разбери, разбираш ли ме? Мълчи, моли жена му.

Призори тя чу някакъв шум до себе си, но не обърна внимание, защото Капитана бе плакал цялата нощ. Призори нещо до нея хлъцна и той заспа, но изглежда, че не бе заспал както се полага, изглежда, че бе умрял точно тогава и този е бил последният му звук. Тя лежа дълго в леглото до мъртвия, но не заплака, само обмисляше какво да прави. Не измисли нищо, лежеше безсилна, изпълнена с нарастващ яд към хората. Когато утрото напредна, тя стана и започна да се бори с мъжа си, трябваше да го облече, а после да го домъкне до колата. Но пък стана добре – Капитана успя да седне, както се полага, само главата му клюмна встрани, сякаш подрямваше. Капитаншата затвори вратата и мина от другата страна, намести се зад волана и малко преди да подкара, чу булдозера.

На мекия път, който свързваше заливчето с магистралата, се разминаха. Виж го, рече Мишо Чолаков на булдозериста, натряскал се е от сутринта. Така си помислиха и другите от селото, като видяха как Капитана спи кротко до вярната си жена, вечната му жертва, която при подобни случаи шофира, която някога го чакаше търпеливо, докато палавникът се перчеше по някои места и минаваше за господар на океаните.

